

7. Производство лекарственных средств. Надлежащие правила и контроль качества. – К.: Госкоммедбиопрот Украины, 1997. – 220 с.

8. ГНД 07.005.97. Атестація (акредитація) галузевих випробувальних лабораторій технологічного контролю і контролю якості фармацевтичної продукції. – К.: Держ. комітет України з медичної та мікробіологічної промисловості, 1997. – 19 с.

9. Федорович О.Е. Модель анализа поставщиков и потребителей в производственной логистической системе // Інформаційно-керуючі системи на залізничному транспорті. – 2004. – №2. – С.23-28.

10. Майкл Р. Линдерс, Харольд Е. Фирон. Управление снабжением и запасами. Логистика: Пер. с англ. – СПб.: ООО «Виктория плюс», 2002. – 768 с.

11. Бауэрсокс Дональд Дж., Клосс Дейвид Дж. Логистика: интегрированная цепь поставок: Пер с англ. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2001. – 640 с.

12. Логистика / Под. ред. Б.А.Аникина. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 368 с.

13. Кофман А. Введение в теорию нечетких множеств: Пер. с франц. – М.: Радио и связь, 1982. – 432 с.

14. Калініченко Г.В. Механізм управління господарсько-економічною діяльністю підприємств фармацевтичної галузі: Автореф. дис. ... канд. екон. наук. – Дніпропетровськ, 2003. – 20 с.

15. Торкатюк В.И. Основные аспекты выхода экономики Украины из финансового кризиса на современном этапе // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. «Сучасні проблеми ефективності інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств». Тези доповідей. Ч.3. – Харків: ХДТУБА, 2009. – С.15-19.

Получено 05.11.2009

УДК 338.246.006.83

С.Ф.ЧАЛИЙ, д-р техн. наук

Харківський національний університет радіоелектроніки

О.В.ЧАЛА, Л.С.РЕВУЦЬКА, кандидати екон. наук

Українська державна академія залізничного транспорту, м.Харків

ПОБУДОВА ІЄРАРХІЇ ПРОЦЕСІВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Визначено перелік процесів системи управління якістю та їх місце в системі процесів на промисловому підприємстві. Побудовано ієрархію процесів підприємства з урахуванням його організаційної структури.

Определен перечень процессов системы управления качеством и их место в системе процессов на промышленном предприятии. Построена иерархия процессов предприятия с учетом его организационной структуры.

In the article the list of the quality management system's processes and their place in the system of industrial enterprise's processes are determine. The hierarchy of enterprise's processes is built taking into account his organizational structure.

Ключові слова: управління якістю, система управління якістю, процес, процесний підхід, правила побудови процесів.

Сучасне промислове підприємство є складною динамічною соціально-економічною і технічною системою. Для ефективного функціону-

вання кожного підприємства необхідна система управління, що координує та розвиває діяльність кожної з його ланок: структури управління, виробничої структури, трудових, матеріальних та інших ресурсів [1]. Система управління якістю (СУЯ) є підсистемою системи управління підприємством [2]. Вона спрямована на досягнення результатів відповідно до цілей у сфері якості і на задоволення потреб, очікувань або вимог зацікавлених сторін. Сучасна система управління якістю, яка відповідає вимогам стандартів ISO серії 9000, передбачає впровадження процесного підходу до управління підприємством.

На погляд В.Г.Еліферова, В.В.Репіна, М.Хаммера та Дж.Чампі, процесний підхід заснований на визначенні підприємства як сукупності процесів (або бізнес-процесів). Існуючі підходи акцентують увагу на різних аспектах процесів – послідовності операцій, постачальниках та споживачах тощо [3-7]. Проте актуальними залишаються питання виділення необхідних для системи якості процесів і застосування їх на підприємстві, а також визначення послідовності та взаємодії цих процесів.

Мета статті – узагальнити та доповнити існуючі підходи до виділення процесів, розробити ієрархію взаємодіючих процесів підприємства з урахуванням його організаційної структури та визначити в ній місце процесів системи управління якістю.

Виділення процесів системи управління якістю є забезпечення зрозумілості, прозорості і керованості СУЯ, що базується насамперед на процесному підході. Для досягнення цієї мети вирішуються наступні завдання:

- 1) визначення предмета діяльності (призначення) підприємства, а також його місії;
- 2) формування ієрархії процесів СУЯ відповідно до предмета діяльності підприємства;
- 3) забезпечення можливості перебудови системи процесів у разі розширення діяльності підприємства.

Виділення процесів, на наш погляд, повинно відповідати наступним вимогам:

- 1) повна зрозумілість, ясність послідовності ідентифікації процесів СУЯ для співробітників відділу якості та власників процесів;
- 2) обґрунтованість впровадження процесного підходу для керівництва підприємства.

Відповідно до сформульованих задач, виділення процесів починається з визначення предмета діяльності та місії підприємства. Місія свідчить про соціальну значимість підприємства. Вона обумовлює кінцевий соціальний результат, заради якого створюється підприємство. Де-

талізація призначення підприємства дає можливість ідентифікувати процеси рівня А системи управління якістю, які реалізують цілі підприємства та відповідають політиці підприємства в області якості.

Для опису виділених процесів нами запропоновано табл.1-3, що складаються з ідентифікаційного коду процесу вищого рівня, шифру підрозділу, назви процесу та ідентифікаційного коду процесу.

Ідентифікаційний код процесу складається з наступних елементів, що розділені точками:

- 1) рівень процесу (літери А, В, С,...);
- 2) номер процесу вищого рівня;
- 3) номер процесу поточного рівня.

Запропоновану ієрархію процесів в системі управління якістю наведено на рисунку.

Рекомендовані переліки ідентифікованих процесів рівнів А та В зазначено в табл.1, 2 відповідно.

Процеси першого рівня А охоплюють побудову (А2), документування (А1) та моніторинг (А5) головних і допоміжних процесів підприємства, а також управління ними (А3, А4). Процеси А2 рекомендується формувати відповідно до підходів реінжинірингу та перебудови [5]. Процес А3 охоплює управління головними процесами промислового підприємства.

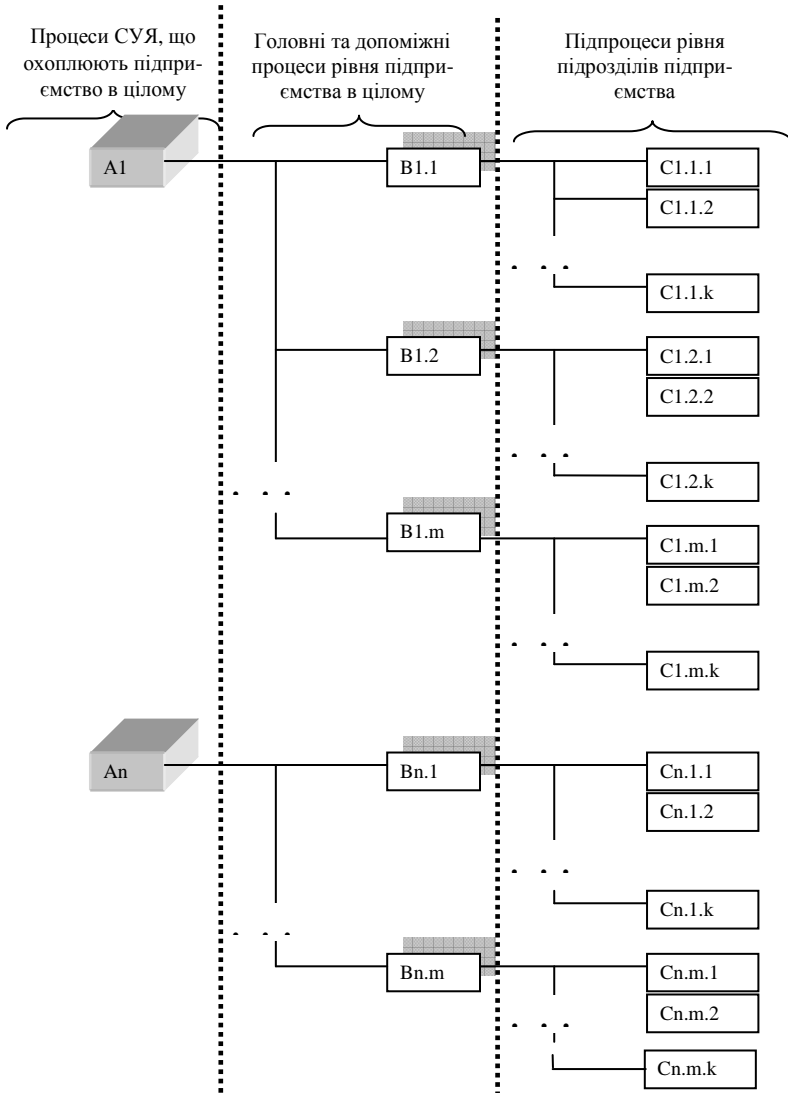
Процес А4 призначений для забезпечення виробництва продукції і охоплює допоміжні процеси. Процес А5 спрямований на реалізацію постійного поліпшення процесів на основі їх моніторингу. Даний процес рекомендується будувати відповідно до підходу поліпшення процесів [7] і запропонованому методичному підходу до побудови, моніторингу та оцінки процесно-орієнтованої системи управління якістю [8].

Загалом процеси рівня В можна назвати «адміністративні процеси», «процеси відповідальності вищого керівництва», «процеси стратегічного управління». Перелік цих процесів наведено в табл.2. Назви підрозділів підприємства в табл.2, 3 наведено відповідно до узагальненої організаційної структури промислових підприємств. Відповідно, шифр або назви підрозділів в кожному конкретному випадку можуть змінюватися.

Рекомендований мінімальний перелік процесів рівня С наведено в табл.3. Вказаний перелік доцільно поповнювати залежно від особливостей конкретного підприємства.

Отримана ієрархія процесів наочно відображає особливості функціонування промислового підприємства з урахуванням його організаційної структури, що дає можливість вирішення поставленого завдання забезпечення можливості зміни системи процесів при зміні предмета

діяльності підприємства (продукції, робіт, послуг).

Ієрархія процесів в системі управління якістю

Таблица 1 – Ідентифікація процесів рівня А

Ідентифікаційний код процесу	Назва процесу	Шифр або назва підрозділу
A1	Управління документацією системи управління якістю	Підприємство в цілому
A2	Управління побудовою (реінжинірингом, перебудовою) процесів	
A3	Управління життєвим циклом продукції	
A4	Забезпечення виробництва продукції	
A5	Управління моніторингом, оцінкою і поліпшенням процесів підприємства	

Таблица 2 – Ідентифікація процесів рівня В

Ідентифікаційний код процесу		Назва процесу	Шифр або назва підрозділу
рівня А	рівня В		
A2	B2.1	Планування	АВ (адміністративний відділ)
A2	B2.2	Аналіз з боку керівництва	АВ
A3	B3.1	Маркетинг і вивчення ринку	АВ
A3	B3.2	Проектування та розробка продукції	КВ (конструкторський відділ)
A3	B3.3	Планування й розробка процесів	РТВ (розрахунково-технічний відділ)
A2	B2.1	Планування	АВ (адміністративний відділ)
A3	B3.4	Управління закупівлею продукції та послуг, оцінка і вибір постачальників	СП (сектор постачання)
A3	B3.5	Виробництво продукції	ВВ (виробничий відділ)
A3	B3.6	Технічна допомога та обслуговування	ВВ
A4	B4.1	Управління фінансами	АВ
A4	B4.2	Управління персоналом	АВ
A4	B4.3	Управління ресурсами	АВ
A4	B4.4	Управління зовнішніми зв'язками (public relation, реклама тощо)	АВ
A4	B4.5	Управління документацією на продукцію	ТВ (технологічний відділ)
A5	B5.1	Моніторинг і вимірювання	СЯ (сектор якості)
A5	B5.2	Оцінка даних моніторингу	СЯ
A5	B5.3	Поліпшення	СЯ

Таблица 3 – Перелік процесів третього рівня

Ідентифікаційний код процесу		Назва процесу
рівня В	рівня С	
B5.1	C5.1.1	Вивчення задоволеності споживачів
B5.1	C5.1.2	Внутрішній аудит
B5.1	C5.1.3	Контроль і випробування
B5.2	C5.2.1	Вибір КД або ПД
B5.4	C5.4.1	Виконання попереджувальних дій
B5.4	C5.4.2	Виконання коригувальних дій
B5.4	C5.4.3	Зміна опису процесу

1. Карданская Н.Л., Чудаков А.Д. Системы управления производством: анализ и проектирование. – М.: Русская деловая литература, 1999. – 240 с.
2. Рождественский В. Системы менеджмента качества как составная часть системного менеджмента // Аудитор. – 1998. – № 9. – С.14-19.
3. Елиферов В.Г., Репин В.В. Бизнес-процессы: Регламентация и управление. – М.: ИНФРА - М, 2004. – 319 с.
4. Репин В.В., Елиферов В.Г. Процессный подход к управлению. Моделирование бизнес-процессов. – М.: РИА «Стандарты и качество», 2004. – 408 с.
5. Хаммер М., Чампи Дж. Реинжиниринг корпорации: Манифест революции в бизнесе: Пер. с англ. – СПб.: С-Петербург. ун-т, 1997. – 332 с.
6. Адлер Ю., Щепетова С. Процессное описание бизнес-основ для системы экономики качества // Стандарты и качество. – 2002. – №2. – С.66-69.
7. Чала О.В. Поліпшення процесів системи управління якістю на основі коригувальних і попереджувальних дій // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. пр. Вип.15-16. – Харків: УкрДАЗТ, 2006. – С.118–121.
8. Чала О.В. Моніторинг процесів в системі управління якістю // Вісник економіки транспорту і промисловості: Зб. наук. пр. Вип.26. – Харків: УкрДАЗТ, 2009. – С.213-216.

Отримано 24.11.2009

УДК 631.155

Н.С.СОКОЛОВА

Луганський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА СТАНУ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Розглядається сучасний стан управління якістю продукції на підприємствах агропромислового комплексу (АПК) Харківського регіону. Пропонується перелік факторів впливу на якість продукції АПК. На основі факторного аналізу доводиться визначальний вплив наступних факторів: використання та управління основними фондами з урахуванням розміру заробітної плати, організаційно-економічного, економічного, управління інвестиціями в основний капітал, соціально-економічного, соціально-організаційного.

Рассматривается современное состояние управления качеством продукции на предприятиях АПК Харьковского региона. Предлагается перечень факторов влияния на качество продукции АПК. На основе факторного анализа доказывается определяющее влияние следующих факторов: использования и управления основными фондами с учетом размера заработной платы, организационно-экономического, экономического, управление инвестициями в основной капитал, социально-экономического, социально-организационного.

We consider the current state of quality management on the Kharkov region farms. List of factors influence the quality of agricultural products is proposed. Based on factor analysis have defining influence these factors: use and asset management, taking into account wage, organizational, economic, economics, management of investments in fixed capital, socio-economic, social and institutional.

Ключові слова: якість продукції АПК, фактори впливу на якість продукції, управління якістю продукції на підприємстві.

Процеси інтеграції та глобалізації, що охоплюють вітчизняні підприємства, зумовлюють активізацію дій керівництва підприємств АПК